המביא גט פרק ראשון גיטין יב.

לא מלקט לעני. סמכינהו רחמנא לא מלקט לעני ולגר ולרשיון סמוכין לא מלקט אתה לצורך העני: **להזיר עני על שלו.** עני הראוי ליטול פאה ויש לו שדה הזהירו הכתוב להניח בה פאה: **לעבד.** כגעני: **עשה עמי.** מלאכה ואיני זוך אלא חזור על הפתחים: **כדלא ספקא.** לזון כמעשה ידיה ולריך להוסיף משלו: ופרכינן **עבד נמי לא ספק** ומשני **עבדא דנכוס כרסיה לא שויא.** עבד שאינו שוה לאם אכלו: **למריס למאי מסכעי.** הלכך אינו מוסיף משלו אלא יחזור על הפתחים כי מי יכופנו לזונו ולהפסיד שלו. אבל אשה כך התנה עמה בכתובתה ואת תהא יתנה בניתי ומיתזנא מנכסיי): **שגלה לערי מקלט.** שהרג בשוגג וגלה: **להעדפה.** שמעשה ידיו עודפים על מזונותיו: **לא ליטקל מיניה.** ויהא ביד העבד שמא יש יום שלא ימצא להשתכר: **ואי.** וגם אל אחת העריס האל ואי: **כבודה כת מלך.** כל ישראל בני מלכים[1]: **פנימה.** לגועה ואין דרכה ללאת ולסבב בעיר שאינה משם ואין מכירין אותה להניח לה מלאכה בביתה אלא אם כן מסבבת בעיר למצוא מלאכה להשתכר: **ופסברא.** דבדאמר ליה עשה עמי קא מייריי: **ועוד מאי שנא שני בצורת.** אפילו בשני שובע כיון דא"ל עשה עמי הרי הן לו שני בצורת: **לא ספק.** אינו מספיק: **מאן דמרחם אבני חרי אעבדא נמי מרחם.** דשייך במצות כאשה: לוה

[1] וחי עביד ליה חיותא טפי קמ"ל והא מדקתני סיפא [2]אבל אשה שגלתה לערי מקלט בעלה חייב במזונותיה מכלל דלא אמר לה דאי אמר לה בעלה אמאי חייב ומדסיפא דלא אמר לה רישא נמי דלא אמר ליה לעולם דאמר ליה [3]ואשה בדלא ספקה והא מדקתני סיפא ואם אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי מכלל דרישא דלא אמר לה ה"ק [4]ואם מספקת ואמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי מספקת מאי למימרא מהו דתימא [5]כל כבודה בת מלך פנימה קמ"ל לימא כתנאי רבן שמעון בן גמליאל אומר יכול העבד לומר לרבו בשני בצורת או פרנסני או הוציאני לחירות וחכמים אומרים הרשות ביד רבו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר יכול ומר סבר אינו יכול ותיסברא האי או פרנסני או הוציאני לחירות או פרנסני או תן לי מעשה ידי בפרנסתי מיבעי ליה ועוד מאי שנא בשני בצורת אלא הכא במאי עסקינן [6]דאמר לו צא מעשה ידיך למזונותיך ובשני בצורת לא ספק רשב"ג סבר [7]או פרנסני או הוציאני לחירות [8] כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמין עלי ורבנן סברי מאן דמרחם אבני חרי אעבד נמי רחומי מרחם ת"ש דאמר רב [9]המקדיש ידי עבדו אותו העבד לוה ואוכל ועושה ופורע ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקינן במעלה לו מזונות א"ה למאי לוה

במזונותיך ואור"י דס"ד דרגילות הוא שעבד עצמו הולך ועובד את רבו אפילו כשאמר ליה לא מעשה ידיך במזונותיך משום הכי בעי למימר [10](אע"ג) דלא פסיק שיתמיב במזונות כיון שמ"מ עובדו משום הכי מהדר ליה בגשון זה שבדא דנהוס כרסיה לא שוי כו' ולהכי קאמר לעיל ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך דאפי' מיירי דא"ל לא מעשה ידיך במזונותיך מ"מ כיון שעובדו היה לו להתמיב במזונותיו אי לאו משום דיכול ועוד דסלקא דעתיה דמיירי בלא אמר ליה דומיא דאשה דבדלא ספיק לא שכיח: **מאי שנא לערי מקלט.** פי' אי אמרת בשלמא יכול אשמועינן ערי מקלט דאע"ג דאמר רחמנא ומי עביד ליה חיותא טפי אפי' הכי יכול הרב לומר כו' אבל לענין העדפה לא משמע ליה דמשום ומי תיהוי העדפה דידיה: **מספקת** מאי למימרא כו'. אי אמרת בשלמא כולה בדספקא תנא סיפא דאמר לה לגלויי אריש דאיירי בלא אמר לה אבל השתא דמוקמת ריש בדלא ספקא ולא תנא הך סיפא אלא לאשמועינן דבמספקת יכול לומר לה לאי מעשה ידיך במזונותיך מאי למימרא דזה אינו שוה חידוש: **ומר** סבר אינו יכול. והא דקתני אי הוליאני לחירות לאו דוקא אלא כלומר שיהיה מעשה ידי לעצמי כמו לכן מורין: **כי** היכי דחזו אינשי ומרחמי. הקשה ר"ר יצחק בן הר"מ דבפרק השולח (לקמן דף לז:) גבי עבד שנשבה ופדאו ישראל אחר שמעינן להו איפכא דקא אמרי רבנן לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שני לא דהא לשם בן מורין פרקיה לרבו ראשון לא דלמא מיימנעי ולא פרקי ורשב"ג סבר כשם שמלה לפדות בני מורין כן מצוה לפדות את העבדים ואומר ר"י דרבנן שמעון ב"ג סבר לענין פדיון פרקי ליה טפי שלא יטמע בין העובדי כוכבים ורבנן סברי דלענין מזונות מרחמי עליה טפי שלא ימות ברעב וגם כל א' יתן לו מעט לחם אבל בפדיון צריך הרבה ביחד: **אמר** רב המקדיש ידי עבדו. גרסינן ולא גרסינן המקדים עבדו דהתם יצא לחירות כדאמר רב בהשולח (לקמן דף לח:) דליהוי עם קדוש קאמר וא"ת וכי היכי דמקדים ידי עבדו אמרינן דהן קדושים בגלגתן הכי נמי כשהקדיש כל עבדו הוה לן למימר שהקדישו בגלגתן פיו לדבורו ידיו למעשהו רגליו להילוכו דבענין זה משיב הקדש כדאמרינן בסוף פ"ק דנדרים (דף יב:) ואומר רבי יצחק דסברא הוא דלא נתכוין להקדישו בגלגתן לפי שיש חילוק בגלגתן שאין פיו ידיו ורגליו שוין בגלגתן הלכך אית לן למימר דלשחררו נתכוין דהוי הכל בענין אחד אי נמי י"ל התם כשהקדים עבדו אתם משמע יותר למיהוי עם קדוש דהא בגלגתן לא קאמר אבל מקדיש ידי עבדו הקדיש בגלגתן ידיו לא שייך למימר בענין אחר: ולימא

דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר התם אלא דמיגו [6]דאי בעי מפקר להו לנכסיה זכי והוי עני וחזי ליה ומיגו דזכי ליה לנפשיה זכי לחבריה אבל הכא לא ועד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דכתיב [1]לא תלקט לעני לא תלקט לו לעני אבל הכא לא ור"א האי לא תלקט מאי עביד ליה מיבעי ליה [2]להזהיר לעני על שלו: שאם ירצה שלא לזון כו': שמועת מינה [3]א[4]יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקינן דא"ל צא מעשה ידיך למזונותיך דבוותה גבי אשה דאמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך אשה אמאי לא אשה בדלא ספקה עבד נמי בדלא ספיק [7]עבדא דנהום כרסיה לא שויא למריה ולמרתיה למאי מיתבעי תא שמע [5]עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקינן דאמר לו צא מעשה ידיך למזונותיך אי הכי מעשה ידיו אמאי לרבו להעדפה העדפה פשיטא מהו דתימא כיון דכי לית ליה לא יהיב ליה כי אית ליה נמי לא לישקול מיניה קמ"ל ומ"ש לערי מקלט סד"א דהתם לא הוי מן מזכי ועוד פי' ר"ת דשיחרור עבד הוי כעין מלוה דאמרי' בה תן והולך מזכי אע"ג דנמתנה לא הוי מזכי דשחרור אי לאו דעבד ליה ניחא נפשיה לא הוה משחרר ליה משום הכי מצינ כמוב דאמרינן ביה מן מזכי ומדקדק ר"ת דיש מילוה בין מתנה למלוה דתנינן לקמן (דף יד.) הולך מנה לפלוני שאני חייב לו מן מנה לפלוני שאני חייב לו וכן בפקדון חייב באחריותו ואם בא לאחזר אינו מוחזר אלמא במוב הוי הולך מזכי וגבי מתנה פסקינן בהדיא בסוף פירקין כר"ש הנשיא דהולך לאו מזכי וכן בריש השולח (לקמן לב:) אמר שליח מתנה כשליח הגט (6) והולך לאו מזכי וכיון דהולך לאו מזכי תן נמי לאו מזכי דאי הוי מזכי במתנה כמו גבי מלוה ופקדון אמאי תנן תן דכיון דכבר אשמועינן דאפילו הולך מזכי כ"ש תן מזכי דאפי' במתנה הוי מזכי ור"י הביא ראיה מתוספתא דקתני בהדיא תן מנה לפלוני שאני חייב לו או פקדון שיש לו בידי וכן הולך כו' אינו מוחזר וחייב באחריותן תן מנה זה לפלוני תן שטר מתנה זו לפלוני או הולך כו' הלה לאחזר יחזור זכה מנה זו לפלוני התקבל מנה זו לפלוני הלה לאחזר לא יחזור אלמא תניא בהדיא דבמתנה לא הוי תן מזכי: **דלמא** לא היא. דיחויא בעלמא היא דרב פפא אית ליה בהדיא תופס לב"ח במקום שאב לאתקיים לא קנה (מכוכות דף פד:): **אלא** דכתיב לא תלקט לעני. וא"ת למ"ד כפ"ק דתמורה (דף ד:) כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני א"כ קנה העני וי"ל דהכא בתר לא מלקט כמיב לעני ולגר תעזוב אותם משמע דלא קני וא"ת ונילף מהכא בעלמא דהמגביה מציאה לחבירו דלא קנה חבירו וי"ל דהכא סברא הוא שלא זכתה תורה לעני אלא מה שכל אחד מלקט לצורך עצמו ולרב חסדא דמפרש הכא דטעמייהו דרבנן משום דתופס לב"ח לא קני איכא למימר דמהכא ילף: **עבד** נמי בדלא ספיק. וא"ת אמו משום דלא ספיק יהא רבו חייב לזונו ולא יוכל לומר לו לא מעשה ידיך במזונותיך ועוד קשה הלשון דקאמר עבדא דנהום כרסיה לא שוי הוה ליה למימר בהדיא דלא מחייב לזונו כיון דאמר ליה לא מעשה ידיך

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פ"ט מהל' עבדים הל' ז סמג עשין סב טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף כ וסעיף כח:
עב ב ג ד ה מיי' פ"ז מהל' רוצח ושמירת נפש הל' כ סמג עשין סה: **עג** ו ז מיי' שם טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף כ בהגה"ס:
עד ח מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' יט:

מוסף רש"י

שייך לעמוד קודם. **אם רצה.** הבעל, לחזור בשבועתם. קודם שנתנו הבנים, יחזור. דקסבר ר' מאיר הסכמ ומוב הן לאומן שנשלחו להן ואין חכין לאדם אלא בפניו, לומר אין אדם עשה שליח לחיות נפקד על ידו, אלא אם כן עשאו הוא שליח בהיינו בבפניו, וכגון פליני עליה דר"מ בתתני' ואמרי שנשתכרו אינו יכול לחזור משמתר ליד אב, ואע"פ שלא עשאו הבעל שליח, משום דקסברי זכות הוא לעבד שיצא ממתת רבו לחירות הכין לו לאדם שלא בפניו, דאמן סהדי דניחא ליה דיהיה האי שליחו לבני (ביאיל ס:). **ואין חבין לו אלא בפניו.** אין אדם יכול לעשות שליחו שלא מדעתו לדבר שהוא חוכה לו הסכמ (קדושין כב.) **לאין אדם** עשה שליח לחבירו שלא מדעתו לספסרה, אבל להבריחו אמן אדם בהיא ליה לאיכן זכין ואין מכין (חולין מג.) **דבר שהוא** לרעתו קרוי חוכה (כתובות ו. וכעי"ז ב"מ י.) דבר שהוא חוב לו, שאינו אמן בו (סוטה כה.). **התופס** לבעל חוב במקום שחב לאחרים. אדם הכא מלוה ותופס ממון מבירו בגביל חוב שיש לאחר עליו ובא לקדם עד שלא יתפסנו בעל חוב אחר ומתלא תופס זה חב בתפיסתו זאת את הטשים האחרים. חב לאחרים, מפסיד את האחרים, כמו אין מכין לאדם (ב"מ י. וכעי"ז כתובות פד:). **לא קנה.** כדאמר בכתובות (שם) דלאו כל כמיניה להיות קופץ מלוה וחב לאלו, מאחר שלא עשאו אותו הטשים שליח לתפוס (ב"מ י. וכעי"ז כתובות עם). **מי שליקט את הפאה.** אדם בעלמא שאינו בעל שדה, דאי בבעל שדה לא אמר ר"א זכה, דליכא למימר מינו דזכי לגמריה, דאפילו הוא עני מחסר הוא שלא לקמ פאה משדה שלו, כדאמר בשמיטת חולין (לקמ:) לא מלקט לעני, להסיר עני מן שלו (ב"מ ס:). ע"כ חשמיד קודם **להזהיר לעני** על שלו. לא מלקט לעני ולגר וגו', ומשמע לא מלקט אני מזהיר לעני (חולין קלא:).

מסורת הש"ס

א) [ברכות מז: וש"נ], ב) חולין קלא., ג) כ"ק פז: כתובות מנ. מז:, ד) [כ"ק נז. ע"ש כ"מ פד: ע"ש], ה) [כתובות נב:], ו) [שבת קכח.], ז) גי' מ"ד היכא.

תורה אור השלם

1. וּבְקַצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא כג כב
2. לָכֵן שִׁמְּה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת רֵעֵהוּ בְּבְלִי דַעַת וְהוּא לֹא שֹׂנֵא לוֹ מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם וְנָס אֶל אַחַת מִן הֶעָרִים הָאֵל וָחָי: דברים ד מב
3. כָּל כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁתָהּ: תהלים מה יד

גליון הש"ס

גמ' כי היכי דחזו לי אינשי ש"מ יכול הרב לומר ד' פס ע"א תד"ה דכתיב:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כל האומר (בגמות הקודם). כשלמ הגנו נ"מ להולך לאו מסי:

תוספות רי"ד

שאם ירצה שלא לזון וכו' ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך פי' אלא חזור על הפתחים ואסיקנא בהדיא פלוגתא דרב ור' יוחנן דרב סבר אינו יכול ור' יוחנן סבר יכול וקי"ל רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן (אף) מפני שהוא קניינו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com